

Σεβασμός για την Ελλάδα (εγγεγραμμένο σωματείο)

<http://xn--respekt-fr-griechenland-kpc.de>

Γερμανική ευθύνη για τον πόλεμο και υποχρεώσεις έναντι της Ελλάδας

Έγγραφο θέσεων/ Μάρτιος 2019

Είμαστε μια ομάδα πολιτών η οποία δραστηριοποιείται στην Ελλάδα στον χώρο της υποστήριξης προσφύγων, της κλιματικής προστασίας και των ομάδων αυτοβοήθειας. Μέσα από την συνεργασία μας με Έλληνες έχουμε αντιληφθεί πόσο ανεξίτηλα χαραγμένα παραμένουν στην συλλογική μνήμη, κάτω από μια επιφανειακή ηρεμία, τα εγκλήματα που διέπραξαν οι Γερμανοί κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Παράλληλα, αναγκαστήκαμε να διαπιστώσουμε πόσο επαίσχυντα περιορισμένη υπήρξε η προθυμία της Γερμανίας να βοηθήσει τους Έλληνες στην ανοικοδόμηση της κατεστραμμένης χώρας τους και να αποζημιώσει του παθόντες.

Η Ελλάδα, αν εξαιρεθεί ο ρόλος της ως τόπου διακοπών, είχε για χρόνια βρεθεί εκτός του οπτικού πεδίου των περισσότερων Γερμανών. Η σύγκρουση Ελλάδας-Γερμανίας λόγω της κρίσης χρέους είχε ως παράπλευρη συνέπεια την προσέγγιση των δύο χωρών. Ωστόσο, η αυξημένη προσοχή που είλκυσε η Ελλάδα καθιστά συνειδητή για τις νεότερες γενεές την για μεγάλο διάστημα απωθημένη φρίκη της κατοχής, και έχει ως αποτέλεσμα την συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι επιβάλλεται η παροχή περαιτέρω αντισταθμίσεων.¹

Με την πάροδο του χρόνου η βαρύτητα των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, που διαπράχθηκαν από την Γερμανία, όχι απλώς δεν μειώνεται, αλλά συνεχώς αυξάνεται, καθώς αυξάνεται η σχετική γνώση και καθώς γίνονται νέες αποτιμήσεις. Αυτό διαπιστώνουμε σήμερα στο παράδειγμα της Ελλάδας. Ως εκ τούτου, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την ευθύνη για τον πόλεμο κάθε άλλο παρά έχουν «διεκπεραιωθεί» και ούτε πρόκειται να «διεκπεραιωθούν» μελλοντικά, όσο συνεχίζει να οξύνεται η ματιά μας.

Ανεξαρτήτως του αν επαναληφθούν και αν οδηγήσουν σε αποτέλεσμα οι διαπραγματεύσεις με την Ελλάδα για τα επίμαχα ζητήματα των επανορθώσεων, σήμερα, λόγω πολιτικού και ηθικού χρέους και βάσει νομικών αιτιών, μπορούν να εγερθούν απαιτήσεις, οι οποίες αφ' ενός είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν βραχυπρόθεσμα και αφ' ετέρου δεν διατρέχουν τον κίνδυνο να απορριφθούν με παραπομπή σε τυχόν συμφωνίες περί επανορθώσεων ή σε νομικά προηγούμενα.

Στην πορεία του χρόνου η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας συνήψε με μεμονωμένες χώρες συμφωνίες που αφορούσαν «έμμεσες» και «εξωνομικές» συνεισφορές σε επανορθώσεις, πάντοτε χαμηλότερες των έννομων αξιώσεων, καθώς επίσης, επί τη βάσει ανθρωπιστικής και ηθικής αιτιολογίας, δημιούργησε ταμεία και ιδρύματα για συγκεκριμένες ομάδες θυμάτων. Τα προαναφερθέντα, παρότι δεν είναι επαρκή, αποτελούν την αφετηρία μας.

Απευθυνόμαστε στο Γερμανικό Κοινοβούλιο και στην Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση της Γερμανίας με τρία αιτήματα που θεωρούμε ότι είναι επείγοντα και ότι μπορούν να ικανοποιηθούν γρήγορα:

- **Επιστροφή του κατοχικού δανείου που εξαναγκάστηκε να χορηγήσει η Ελλάδα προς το «Γερμανικό Ράιχ»**
- **Επιστροφή των λύτρων που καταβλήθηκαν για την απαλλαγή των Εβραίων της Θεσσαλονίκης από τα καταναγκαστικά έργα**
- **Δημιουργία ειδικού ταμείου για την βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου – με ιδιαίτερη μέριμνα για τα «μαρτυρικά χωριά».**

¹ Οι σημαντικότεροι σταθμοί στην υπόθεση των πολεμικών επανορθώσεων / αποζημιώσεων είναι οι εξής: 1953, με την Συμφωνία του Λονδίνου για τις πολεμικές αποζημιώσεις η διευθέτηση του θέματος καταβολής επανορθώσεων σε όλες τις δικαιούχους χώρες μετατέθηκε σε χρόνο κατόπιν της υπογραφής συνθήκης ειρήνης. 1960, βάσει διμερούς συμφωνίας η Ελλάδα έλαβε 115 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα ως «οικειοθελή παροχή» για τα θύματα του ναζισμού (με 100.000 περίπου εγκεκριμένες αιτήσεις, αυτό σήμαινε κατά μέσον όρο 1.187 μάρκα για κάθε δικαιούμενο, βλ. Roth/Rübner, 2017, σ. 131). 1990, στο πλαίσιο της επανένωσης της Γερμανίας η de facto συνημμένη συνθήκη ειρήνης ονομάστηκε «Συνθήκη 2 + 4» - με στόχο την αποφυγή καταβολής επανορθώσεων και άλλων αποζημιώσεων. Ούτε εκεί, ούτε στην άμεσα σχετιζόμενη με την προαναφερθείσα συνθήκη «Χάρτα των Παρισίων» θίγεται το θέμα. Έκτοτε η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση της Γερμανίας δεν σταματά να επαναλαμβάνει: «Το θέμα των επανορθώσεων έχει διεκπεραιωθεί και, εκτός τούτου, έχει παραγραφεί». Οι αντιρρήσεις της ελληνικής πλευράς δεν ελήφθησαν υπόψη. Μια διαφοροποιημένη εικόνα της νομικής κατάστασης προσφέρει: Γερμανικό Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο, Επιστημονικές Υπηρεσίες, Επεξεργασία, Περί των κατά το διεθνές δίκαιο βάσεων και ορίων των πολεμικών επανορθώσεων με ιδιαίτερη εξέταση των ελληνο-γερμανικών σχέσεων, 26 Ιουνίου 2013 [Deutscher Bundestag, Wissenschaftliche Dienste, Ausarbeitung, Zu den völker-rechtlichen Grundlagen und Grenzen kriegsbedingter Reparationen unter besonderer Berücksichtigung des griechisch-deutschen Verhältnisses, 26. Juni. 2013 /WD 2-3000-041/13]

Επιστροφή χρηματικών ποσών

Κατοχικό δάνειο της Ελλάδας προς το «Γερμανικό Ράιχ»²

Η παρούσα ελληνική κυβέρνηση επανέλαβε μια παλαιά αξίωση: ζητάει την εξόφληση ενός δανείου, το οποίο οι Γερμανοί κατακτητές εκβιαστικά απέσπασαν από την Ελλάδα. Ήδη στην Διάσκεψη των Παρισίων για τις επανορθώσεις (1945-46) η ελληνική κυβέρνηση είχε διαχωρίσει το θέμα του αναγκαστικού δανεισμού ως ιδιαίτερο γεγονός, πράγμα που επανέλαβε σε όλες τις μετέπειτα διαπραγματεύσεις οι οποίες αφορούσαν το ζήτημα των πολεμικών οφειλών και επανορθώσεων.

Σήμερα είναι πλέον τεκμηριωμένο ότι δεν πρόκειται για δαπάνες κατοχής, αλλά για άτοκο δάνειο. Η αποπληρωμή του είχε καθορισθεί με συμβατική συμφωνία. Μέρος του δανείου είχε αποδεδειγμένα επιστραφεί κατά την διάρκεια του πολέμου. Τα ακόμη οφειλόμενα ποσά αναφέρονται σε επίσημα γερμανικά έγγραφα με τον όρο «χρέος του Ράιχ». Στο τέλος του πολέμου το υπολειπόμενο χρέος ανερχόταν σε 476 εκατομμύρια μάρκα του Ράιχ. Εκτιμάται ότι σε σημερινές αξίες το ποσό αυτό αντιστοιχεί χωρίς τόκους σε 7 δισεκατομμύρια ευρώ και με τόκους σε 11 δισεκατομμύρια ευρώ.

Στους κόλπους της γερμανικής κοινωνίας, της γερμανικής επιστημονικής κοινότητας και πολιτικής καθώς και των μέσων ενημέρωσης πληθαίνουν οι φωνές που υποστηρίζουν ότι είναι κατ' αρχήν ορθή η αποπληρωμή του δανείου.² Προκειμένου να επιτευχθεί η αποσαφήνιση του ζητήματος, θα έπρεπε η Γερμανία να προτείνει στην ελληνική κυβέρνηση την από κοινού προσφυγή στο Δικαστήριο Συμφιλίωσης και Διαιτησίας του Ο.Α.Σ.Ε. στην Γενεύη. Η σχετική του αρμοδιότητα είναι δεδομένη. Ένα τέτοιο βήμα θα έδειχνε ότι υπάρχει η προθυμία για συζήτηση του θέματος, πράγμα που η Ελλάδα περιμένει εδώ και δεκαετίες.

Λύτρα που καταβλήθηκαν για την απαλλαγή των Εβραίων της Θεσσαλονίκης από τα καταναγκαστικά έργα

Την 11^η Ιουλίου 1942, ημέρα Σάββατο/Σαμπάτ, όλοι οι άρρενες Εβραίοι ηλικίας από 18 έως 45 ετών αναγκάστηκαν να συγκεντρωθούν στην Πλατεία Ελευθερίας της Θεσσαλονίκης για να καταγραφούν. Εκεί υποβλήθηκαν σε εξευτελισμούς και ταπεινώσεις. Πρόκειται για την δημόσια πράξη που σηματοδότησε την έναρξη του διωγμού των Εβραίων της Θεσσαλονίκης. Στην συνέχεια χιλιάδες Εβραίοι άνδρες υποχρεώθηκαν να εργασθούν π. χ. για την κατασκευή στρατιωτικών οδών. Οι συνθήκες διαβίωσης στα στρατόπεδα εργασίας ήταν άθλιες και άγριες, με επιδημίες και θανατικές εκτελέσεις.

Προκειμένου να σώσει τους γιους και τους άνδρες της, η εβραϊκή κοινότητα αποδέχθηκε να συνάψει μια συμφωνία με τον επικεφαλής της διοίκησης της Βέρμαχτ, Μαξ Μέρτεν: συμφωνήθηκε η εξαγορά των κατ' εξαναγκασμόν εργατών αντί 3,5 δισεκατομμυρίων δραχμών (που αντιστοιχούσαν τότε σε 38 εκατομμύρια μάρκα του Ράιχ ήτοι 69 εκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α.). Στο σύντομο χρονικό διάστημα των δύο μηνών η κοινότητα κατόρθωσε να συγκεντρώσει μόνον 2 δισεκατομμύρια δραχμές και αναγκάστηκε να δεχθεί προς συμπλήρωση του ελλείποντος ποσού την απαλλοτρίωση του παλαιού εβραϊκού νεκροταφείου και την μετατροπή του σε οικοδομήσιμες εκτάσεις του δήμου Θεσσαλονίκης. Μαρμάρινες πλάκες και άλλες επιτύμβιες πέτρες χρησιμοποιήθηκαν π. χ. για την κατασκευή κολυμβητηρίου για τους Γερμανούς αξιωματικούς. Τα λύτρα καταβλήθηκαν σε δόσεις μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου του 1942. 7.500 κατ' εξαναγκασμόν εργάτες ανέκτησαν την ελευθερία τους. Μερικούς μήνες αργότερα, ωστόσο, μεταφέρθηκαν μαζί με άλλους 46.000 Εβραίους από την Θεσσαλονίκη στο Αουσβιτς και θανατώθηκαν.

Η Εβραϊκή Κοινότητα ζητάει από την Γερμανία την επιστροφή των λύτρων. Την σημερινή τους αξία εκτιμά σε 45 εκατομμύρια ευρώ. Το σωματείο «Σεβασμός για την Ελλάδα» υποστηρίζει αυτήν την αξίωση για τον εξής λόγο: Η κακοποίηση ανθρώπων που υποχρεώνονται σε καταναγκαστική εργασία αποτελεί αφ' εαυτής έγκλημα. Το να απελευθερώνονται άνθρωποι μετά την καταβολή λύτρων και λίγο αργότερα να εξοντώνονται είναι τόσο φρικτό, ώστε όποιος γνωρίζει αυτήν την επονείδιστη πράξη δεν μπορεί να την ξεχάσει ποτέ.

² Η υποχρέωση αποπληρωμής του δανείου έχει ήδη αναγνωρισθεί στο παρελθόν, επί παραδείγματι από τον καγκελάριο Λούντβιχ Έρχαρτ, ο οποίος «ακόμη το 1965 διαβεβαίωσε τον τότε υπουργό Συντονισμού, Ανδρέα Παπανδρέου, (...) ότι το δάνειο θα εξοφληθεί, μόλις επιλυθεί το ζήτημα της επανένωσης της Γερμανίας. Οι Έλληνες δήλωσαν ικανοποιημένοι με αυτήν την υπόσχεση.» (εφημ. Frankfurter Rundschau, 22/11/1995)

Δημιουργία ειδικού ταμείου για την βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου – με ιδιαίτερη μέριμνα για τα «μαρτυρικά χωριά».

Στην Ελλάδα κατά την διάρκεια της κατοχής η γερμανική Βέρμαχτ και τα Βάφεν- Ες Ες κατέστρεψαν ολοσχερώς ή εν μέρει περισσότερα από 1.000 χωριά και θανάτωσαν πολλές χιλιάδες αμάχων. Στόχος των Γερμανών αξιωματούχων ήταν η κάμψη της αντίστασης των ανταρτών κατά των δυνάμεων κατοχής, ένας στόχος που παρέμεινε ανεπίτευκτος. Κατ' εντολήν της Ανώτατης Διοίκησης της Βέρμαχτ κάθε επίθεση κατά Γερμανού στρατιώτη ή κάθε φόνος Γερμανού στρατιώτη είχε ως συνέπεια την εκτέλεση 50 έως 100 ομήρων. Εκτός τούτου, τα γερμανικά στρατεύματα εξουσιοδοτήθηκαν να εξοντώνουν επίσης γυναίκες και παιδιά. Τέλος, και μόνη η υποψία υποστήριξης ανταρτών αρκούσε για την πυρπόληση χωριών και την θανάτωση των κατοίκων τους.

Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση της Γερμανίας ουδέποτε υποστήριξε την ανοικοδόμηση χωριών και πόλεων, παρότι κατά την δεκαετία του 1950 πολλοί δήμαρχοι είχαν υποβάλει σχετικά αιτήματα. Εν γένει η Ελλάδα δεν έλαβε από την Γερμανία καμία βοήθεια για ανασυγκρότηση.³ Στα μεταπολεμικά χρόνια και μέχρι πολύ αργότερα η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση της Γερμανίας κατέτασσε την φρίκη της κατοχής στο κεφάλαιο «Γενικές συνέπειες του πολέμου». Ακόμη και στα 1995 σε έγγραφό της απευθυνόμενο στον Αργύρη Σφουντούρη⁴ η Γερμανική Πρεσβεία της Αθήνας χαρακτήριζε την σφαγή στο Δίστομο ως «μέτρο στο πλαίσιο της διεξαγωγής του πολέμου». Σήμερα, όχι μόνον Έλληνες, αλλά και όλο και περισσότεροι Γερμανοί βλέπουν ότι πρόκειται για έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Αλλά και η άποψη Γερμανών πολιτικών έχει αλλάξει. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο Γερμανός πρέσβης στην Αθήνα, Γιενς Πλέντερ, σε λόγο που εκφώνησε στις 26 Μαΐου 2018 διαφοροποίησε την θέση του από δηλώσεις των προκατόχων του: «Μέρος της επίσημης αλληλογραφίας των τελευταίων δεκαετιών – προερχόμενης και από την Γερμανική Πρεσβεία – είναι συντεταγμένο σε ύφος που δύσκολα μπορεί να γίνει ανεκτό. Ντρέπομαι γι' αυτό, κ. Σφουντούρη, και θα ήθελα σήμερα να σας ζητήσω συγγνώμη.» Καθώς η κοινωνία και η πολιτική της Γερμανίας όλο και συχνότερα θυμούνται και κατονομάζουν τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν στην Ελλάδα, έχει έρθει το πλήρωμα του χρόνου, ώστε να περάσουμε από τα λόγια στα έργα, και μάλιστα χωρίς άλλη καθυστέρηση και ανεξάρτητα από το αν το θέμα των αποζημιώσεων έχει διασαφηθεί.

Η ίδρυση ενός ταμείου ανάπτυξης της υπαίθρου θα μπορούσε να αποτελέσει μια προσφορά προς την Ελλάδα. Το ενδιαφέρον θα πρέπει να στραφεί πρωτίστως στα χωριά και στις μικρές πόλεις που υπέφεραν περισσότερο από την φρίκη της γερμανικής κατοχής. Από το 1998 οι τόποι αυτοί στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται επισήμως ως «μαρτυρικά χωριά», και εντάσσονται στον «Κατάλογο μαρτυρικών πόλεων και χωριών» βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και αφού ειδική επιτροπή διερευνήσει τα ιστορικά γεγονότα. Μέχρι σήμερα ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει 100 χωριά και πόλεις. Μια συμβολή στην διατήρηση και σταθερή ανάπτυξη του θα αποτελούσε κατά την γνώμη μας την καλύτερη δυνατή απάντηση στις γερμανικές σφαγές σήμερα, 75 χρόνια αργότερα. Το ταμείο θα ήταν δυνατόν να αξιοποιηθεί σε όλους τους τομείς της αυτοδιοικητικής υπόστασης, όπως π. χ. γεωργία, τουρισμός, βιοτεχνία, παραγωγή, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, παιδικοί σταθμοί, σχολεία, σχολές επαγγελματικής κατάρτισης, ιατρικο-κοινωνική περίθαλψη ηλικιωμένων ατόμων. Καθώς τα μαρτυρικά χωριά αποτελούν κατά κανόνα μέρος μεγαλύτερων διοικητικών μονάδων, το ταμείο θα μπορούσε, άμεσα ή έμμεσα, να αποβεί επωφελές και για την ευρύτερη περιοχή.

Σε αντίθεση με το Ελληνογερμανικό Ταμείο για το Μέλλον, το οποίο δημιουργήθηκε το 2015 και επιχορηγείται με ένα εκατομμύριο ευρώ ετησίως, το ταμείο που προτείνουμε δεν θα έχει ως δεδηλωμένους στόχους την επεξεργασία της ιστορικής μνήμης και την συμφιλίωση. Η προσπάθεια επίτευξης των στόχων αυτών μέσα από συνεργασίες στους χώρους της επιστήμης, του πολιτισμού και της παιδείας είναι ασφαλώς πολύτιμη, αλλά δεν μπορούμε να αρκεστούμε σε αυτήν⁵. Συμπληρωματικά, το ταμείο ανάπτυξης θα αποβλέπει στην βελτίωση των υλικών βάσεων για καλές συνθήκες διαβίωσης στις περιοχές της υπαίθρου, και αυτό ανεξάρτητα από το αν τα θύματα του ναζισμού

³ Πιστώσεις του παρελθόντος υπό συνήθεις εμπορικούς όρους χαρακτηρίζονται ενίοτε από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση της Γερμανίας «Συνεισφορά στις αποζημιώσεις», άποψη που αδυνατούμε να συμμερισθούμε.

⁴ Ο Αργύρης Σφουντούρης σε παιδική ηλικία επέζησε της σφαγής στο Δίστομο. Από το 1994 αγωνίζεται για τις επανορθώσεις. Με θέμα τον Α. Σφουντούρη έχει γραφεί μια βιογραφία από τον Patric Seibel (2016) και έχει γυρισθεί ένα ντοκιμαντέρ από τον Stefan Haupt (2006).

⁵ Κατά τα έτη 2015, 2016, 2017 μόνον τέσσερις δήμοι (μαρτυρικά χωριά) έλαβαν συνολικά περί τις 370.000 ευρώ από τα διαθέσιμα 3 εκατομμύρια ευρώ, δηλ. 12, 3%, παρότι η υποστήριξή τους αποτελεί έναν από τους τρεις κύριους στόχους του Ταμείου για το Μέλλον. Από: Απάντηση της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της Γερμανίας σε ερώτηση της Βουλευτού Ούλα Γέλπκε κ. ά. από την κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος DIE LINKE, 25 Ιουλίου 2018 / Έγγραφο 19/3557.

και οι άλλοι κάτοικοι έχουν ήδη, εδώ και καιρό, συμφιλιωθεί με «τους Γερμανούς» ή αν δεν θέλουν να συμφιλιωθούν.

Ως ανώτατο όριο της οικονομικής υποστήριξης ανά χωριό ή κομμόπολη έχει ορισθεί το ποσό των 600.000 ευρώ, με κατά μέσον όρο 300.000 ευρώ. Ο αριθμός των οικισμών που δικαιούνται την υποστήριξη υπολογίζεται σε 50, ως εκ τούτου απαιτούνται 15 εκατομμύρια ευρώ, τα οποία μπορούν να κατανεμηθούν στους προϋπολογισμούς της Γερμανίας για την προσεχή πενταετία με 3 εκατομμύρια ανά έτος.

Μέτρα και δράσεις κοινής ωφελείας θα προτείνονται από τους δήμους με συμμετοχή των κατοίκων τους. Οι προτάσεις θα εξετάζονται από επιτροπή στην οποία θα συμμετέχουν ανεξάρτητοι, κατά το πλείστον Έλληνες εμπειρογνώμονες καθώς και πρόσωπα εμπιστοσύνης του «Δικτύου μαρτυρικών πόλεων και χωριών της Ελλάδος». Ο σχεδιασμός και η εκτέλεση των προγραμμάτων θα αναλαμβάνεται από έναν μη κρατικό, ελληνικό φορέα, ο οποίος θα εγγυάται την διαφάνεια.

Το γερμανικό ταμείο θα διαφοροποιείται από τα άλλα προγράμματα της Ε.Ε. χάρις στο ευρύ φάσμα των δυνατοτήτων χρήσης του και θα διακρίνεται για την απλότητά του στην διαδικασία υποβολής προτάσεων. Σε περίπτωση που αυτό ζητηθεί, το ταμείο θα μπορεί επίσης να βοηθάει τους δήμους στην εξασφάλιση επιπλέον κονδυλίων από την Ε.Ε.

Σημαντικότερη βιβλιογραφία για το έγγραφο θέσεων

Mark Mazower, Griechenland unter Hitler, αγγλική έκδ. 1995, γερμανική μετάφραση 2016
Rena Molho, Der Holocaust der griechischen Juden. Studien zur Geschichte und Erinnerung, γερμανική μτφ. 2016
Hagen Fleischer / Despina Konstantinaku, Ad calendae graecae? Griechenland und die deutsche Wiedergutmachung, in Hans Günter Hockerts κ. ά., Grenzen der Wiedergutmachung, 2006, σελ. 375-457
Katerina Kralowa, Das Vermächtnis der Besatzung. Deutsch-griechische Beziehungen seit 1940, 2016
Karl Heinz Roth und Hartmut Rübner, Reparationschuld, 2017

Αρχικοί υποστηρικτές

Από τον πολιτικό χώρο (μεταξύ άλλων):

Katja Keul, ομοσπονδιακή βουλευτής του κόμματος των Πρασίνων Bündnis 90/Die Grünen
Jan Korte, ομοσπονδιακός βουλευτής του κόμματος της Αριστεράς Die Linke
Kevin Kühnert, ομ. πρόεδρος νεολαίας του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος SPD
Claudia Roth, αντιπρόεδρος της Γερμ. Ομοσπ. Βουλής, ομοσπ. βουλευτής του κ. Bündnis 90/Die Grünen
Gesine Schwan, πρόεδρος επιτροπής SPD-Grundwertekommission
Axel Troost, αντιπρόεδρος κόμματος Die Linke

Από τον χώρο του Πολιτισμού και των Επιστημών (μεταξύ άλλων):

Shermin Langhoff, καλλιτεχνική διευθύντρια του Maxim Gorki Theater, Βερολίνο
Thomas Ostermeier, καλλιτεχνικός διευθυντής του θεάτρου Schaubühne am Lehniner Platz, Βερολίνο
Jeanine Meerapfel, πρόεδρος Akademie der Künste, Βερολίνο
Ingolf Pernice, καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου
Christoph Schminck-Gustavus, δημοσιεύσεις σχετικά με την γερμανική κατοχή στην Ελλάδα
Stefanie Schüler-Springorum, διευθύντρια του Κέντρου για την Έρευνα του Αντισημιτισμού, TU Βερολίνο
Andres Veiel, συγγραφέας, σκηνοθέτης κινηματογράφου και θεάτρου

Από τον χώρο των Ενώσεων (μεταξύ άλλων):

Sharon Adler, ίδρυμα Stiftung Zurückgeben
Annelie Buntentbach, μέλος ομοσπ. διοίκησης της Ομοσπονδίας των Γερμανικών Συνδικάτων
Jutta Weduwen, διευθύντρια της Aktion Sühnezeichen Friedensdienste e.V.
Klaus Holz, γενικός γραμματέας Evangelische Akademien in Deutschland (EAD)
André Schmitz, ίδρυμα Schwarzkopf Stiftung Junges Europa
Klaus Stähle, UnternehmensGrün / Bundesverband der grünen Wirtschaft

Για τον κατάλογο των **αρχικών υποστηρικτών** βλέπε ένθετο φύλλο ή http://xn--respekt-fr-griechenland-kpc.de/wp-content/uploads/2019/03/DeutscheKriegsschuld_RfG-Positionspapier_Erstunterstuetzer_GR_032019.pdf
Respekt für Griechenland e.V., Holsteinische Str. 23, 10717 Berlin, vorstand@respekt-fuer-griechenland.de
Για δωρεές ειδικός λογαριασμός στην Τράπεζα GLS Bank: IBAN DE42 4306 0967 1175 7746 01, BIC GENO DE M 1 GLS